

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบ
สมมติฐานทั้ง 4 ข้อดังนี้

ตารางที่ 5.1

การสรุปสมมติฐานในการวิจัย

| สมมติฐาน | ผลการวิจัย |
|---|------------|
| <u>สมมติฐานที่ 1</u> ทักษะคิดต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า | ยอมรับ |
| <u>สมมติฐานที่ 2</u> การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้ามีความสำคัญทางบวกกับเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า | ยอมรับ |
| <u>สมมติฐานที่ 3</u> เจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า | ปฏิเสธ |

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)
การสรุปสมมติฐานในการวิจัย

| สมมติฐาน | ผลการวิจัย |
|--|------------|
| สมมติฐานที่ 4 ทักษะคิดต่อพฤติกรรมกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ซึ่งมีอย่างน้อย 1 ตัวแปรในการร่วมกันทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า | ยอมรับ |

การอภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ทักษะคิดต่อพฤติกรรมกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาเชิงพฤติกรรมกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า

จากการวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแบบเพียร์สัน (Pearsons Product Moment Correlation Coefficient) สรุปได้ว่า ทักษะคิดต่อพฤติกรรมกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาเชิงพฤติกรรมกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.309 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดหวังไว้ และสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของพิชบายน์และไอเซ็นที่กล่าวว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมหรือความเป็นไปได้ที่บุคคลจะทำพฤติกรรมหนึ่งๆได้รับอิทธิพลจาก 2 สิ่ง ซึ่งหนึ่งในนั้น ก็คือ ทักษะคิดต่อพฤติกรรม และผลการวิจัยที่ได้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ ที่ใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ตัวอย่างงานวิจัยในประเทศไทย เช่น งานวิจัยของ วรณี จิระชุตติโรจน์ (2527) ซึ่งศึกษา เรื่องการศึกษาทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง เจตนาเชิงพฤติกรรมและพฤติกรรมในการใช้บริการปรึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดต่อพฤติกรรมในการใช้บริการปรึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้บริการปรึกษากับอาจารย์แนะแนว ($r=0.38$) และงานวิจัยของ วรชัย เกียรติทองขจร (2541)

ศึกษาการทดสอบแบบจำลองการกระทำด้วยเหตุผล ในด้านที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของผู้บริโภคกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการซื้อยาอมสำหรับตนเองใน 2 สัปดาห์ข้างหน้า ถ้าหากเกิดอาการเจ็บคอ / ระคายคอในช่วงเวลาดังกล่าว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจที่จะซื้อยาอม ($r = 0.3772$) และผลงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น งานวิจัยของ คาร์ทีและคณะ (Carthy et al., 2004, p.19-28) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคสุกร และสัตว์ปีก โดยผลการศึกษาพบว่าเป็นไปตามโครงสร้างพื้นฐานของทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (TRA : Theory of Reasoned Action) ซึ่งทฤษฎีนี้มีสาระสำคัญว่าทัศนคติต่อพฤติกรรมเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่กำหนดความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรม นั่นคือ ทัศนคติต่อการบริโภคสัตว์สุกรมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะบริโภคสุกรในสัปดาห์หน้า ($r = 0.72$) และทัศนคติต่อการบริโภคสัตว์ปีกมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะบริโภคสัตว์ปีกในสัปดาห์หน้า ($r = 0.64$) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆอีกเช่นรีแมนและคณะ (Rehman et al., 2006) ศึกษาเรื่อง การจำแนกและการเข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้กับฟาร์มรีดนมในอังกฤษ โดยใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ซึ่งมีใจความสำคัญว่า ทัศนคติต่อพฤติกรรมเป็นตัวกำหนดความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมหรือเจตนาเชิงพฤติกรรม นั่นคือ ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจที่จะนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ ($r=.208$)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์เพิ่มเติม พบว่า ทัศนคติของบุคคลากรที่มีต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานมีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน

สมมติฐานที่ 2 การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า

จากการวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแบบเพียร์สัน (Pearsons Product Moment Correlation Coefficient) สรุปได้ว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.222 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ

พิชบายน์ และไอเซ็น ที่กล่าวว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมได้รับอิทธิพลจากปัจจัย 2 ประการ ซึ่ง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงก็ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่ง และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ ที่ใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย เช่นงานวิจัยของ วรชัย เกียรติก้องขจร (2541) พบว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจที่จะซื้อยาอมสำหรับตนเองใน 2 สัปดาห์ข้างหน้า ถ้าหากเกิดอาการเจ็บคอ / ระคายคอในช่วงเวลาดังกล่าว ($r = 0.4569$) และงานวิจัยในต่างประเทศเช่นวิจัยของ ลีและคณะ (Lee et al., 2006, p.886-897) ศึกษาผลของความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล (Personal Innovativeness) กรณีศึกษานักท่องเที่ยวชาวเกาหลี ผลการศึกษาพบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจที่จะค้นหา (Search) สินค้า ($r = .21$) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจที่จะซื้อ (Purchase) สินค้า ($r = .43$) และงานวิจัยของรีแมนและคณะ (Rehman et al., 2006) ศึกษาเรื่อง การจำแนกและการเข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้กับฟาร์มวีดินมในอังกฤษ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เป็นไปตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลที่มีใจความสำคัญว่า ความตั้งใจหรือเจตนาเชิงพฤติกรรมได้รับอิทธิพลจาก การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง นั่นคือ พบว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจที่จะนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ ($r = .343$) และก็ยังสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ ที่กล่าวไว้ในบทที่ 2

ดังนั้น สรุปได้ว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานของบุคลากรในโรงพยาบาล มีความสัมพันธ์กับเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานของบุคลากรในโรงพยาบาล

สมมติฐานที่ 3 เจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า

จากการวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแบบพอยท์ไบซีเรียล (Point biserial Correlation Coefficient) สรุปได้ว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้าไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า ($r = 0.029$) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่ก็สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ดังนี้

1. ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลระบุว่า อาจมีคนบางคนที่ทฤษฎีอธิบายไม่ได้ เช่น คนที่มีการตัดสินใจโดยกระบวนการที่แตกต่างไปจากแนวของทฤษฎีนี้ หรือคนที่แสดงพฤติกรรมโดยไม่ได้คิดไตร่ตรอง (ธีระพร อุวรรณโณ, 2535, น.245) ดังนั้น ถ้ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ จัดอยู่ในกลุ่มคนที่ใช้ทฤษฎีอธิบายไม่ได้ก็จะส่งผลให้เจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์กันได้

2. อาจมีตัวแปรที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคลเข้ามามีอิทธิพลด้วย ทำให้บุคคลไม่สามารถทำพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเจตนาได้ (ธีระพร อุวรรณโณ, 2535, น.255) เช่น มีบางโรงพยาบาลที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลนั้น เจ้าหน้าที่แจ้งว่า บางครั้งน้ำประปาก็ไม่ไหล ซึ่งการที่น้ำประปาไม่ไหล ทำให้บุคลากรไม่สามารถล้างมือก่อนและหลังทำงานได้ ส่งผลให้เจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน

3. ความเสถียรภาพของเจตนา นั่นคือ แม้ว่าทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลจะระบุว่าเจตนาเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดของพฤติกรรม ก็ไม่ได้หมายความว่าทฤษฎีจะสามารถใช้เจตนาเชิงพฤติกรรมของทุกคนทำนายพฤติกรรมของทุกคนได้ ซึ่งตัวแปรที่มีผลต่อความเสถียรภาพของเจตนา มีหลายตัวแปร ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ อาจจะเป็น ระยะเวลาระหว่างการวัดเจตนากับการวัดพฤติกรรม โดยทั่วไปการวัดเจตนาที่ยิ่งทิ้งช่วงเวลาจากการวัดพฤติกรรมน้อยเพียงไร เจตนาที่มีโอกาสทำนายพฤติกรรมได้แม่นยำเพียงนั้น เนื่องจากถ้ายิ่งทิ้งช่วงเวลาระหว่างการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมกับพฤติกรรมมากขึ้นเพียงไร โอกาสที่ตัวแปรอื่นๆจะเข้ามาแทรกซ้อนทำให้เจตนาเปลี่ยนไปก็มิได้สูงขึ้น แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทิ้งช่วงระยะเวลาไม่ห่างกันมากคือ เพียง 2 สัปดาห์แต่ภายใน 2 สัปดาห์ก็มีโอกาสที่ตัวแปรอื่นๆ จะเข้ามาทำให้เจตนาเชิงพฤติกรรมเปลี่ยนไปได้ (ธีระพร อุวรรณโณ , 2535, น. 254-255) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่ผลการวิจัยจะไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ก็มีงานวิจัยอื่นๆ ที่ศึกษาภายใต้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล และพบว่าเจตนาเชิงพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม เช่นงานวิจัยของ อรอนงค์ นิยมธรรม และคณะ, 2529 (อ้างจาก ธีระพร อุวรรณโณ, 2535, น.285) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องการทำนายพฤติกรรม การเลือกผู้สมัครพรรคประชากรไทยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตกรุงเทพมหานครของข้าราชการและลูกจ้างกรมปศุสัตว์ (ส่วนกลาง) ในวันที่ 27 ก.ค. 2529 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมการเลือกผู้สมัครพรรคประชากรไทยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตกรุงเทพมหานคร ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกผู้สมัครพรรคประชากรไทยเป็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตกรุงเทพมหานคร ($r = .11$) และงานวิจัยของ อัญชัญ พรสมผลและคณะ, 2531 (อ้างจาก ชีระพร อุวรรณโณ, 2535, น.288) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมสธ. ในช่วง 2 สัปดาห์ข้างหน้า โดยผลการวิจัยพบว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของ มสธ. ในช่วง 2 สัปดาห์ข้างหน้าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของมสธ. ในช่วง 2 สัปดาห์ข้างหน้า ($r = -.05$)

ดังนั้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ก็มีความสอดคล้องกับงานวิจัยดังกล่าวในข้างต้น คือพบว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

4. ในการวัดเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานใช้คำถามจำนวน 1 ข้อ ซึ่งจำนวนข้อในแบบสอบถามอาจเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ส่งผลต่อผลการวิจัยในครั้งนี้ สาเหตุเนื่องมาจากว่า จำนวนข้อในแบบสอบถามมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของแบบสอบถาม นั่นคือ มีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติที่สำคัญของแบบสอบถาม ได้แก่

1. ความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยถ้าจำนวนข้อในแบบสอบถามมีจำนวนข้อมากขึ้นหรือมีความยาวเพิ่มขึ้นค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย (รัตนา ศิริพานิช, น.226)

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยจำนวนข้อของแบบสอบถามมีอิทธิพลต่อค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ถ้าแบบสอบถามใดมีจำนวนข้อน้อยจะมีค่าความเชื่อมั่นต่ำแต่ถ้าแบบสอบถามใดมีจำนวนข้อมากจะมีค่าความเชื่อมั่นสูง (รัตนา ศิริพานิช, น.193)

ทั้งค่าความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของแบบสอบถามและส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของการวิจัย นั่นคือ ถ้าค่าความเที่ยงตรงและค่าความเชื่อมั่นมีค่าสูงเมื่อนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างก็จะได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงหรือตรงตามวัตถุประสงค์ที่เราต้องการวัด และมีความคงเส้นคงวาส่งผลให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นสาเหตุที่ทำให้เจตนาเชิงพฤติกรรมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม อาจมีปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง นั่นคือ จากการทบทวนงานวิจัยบางส่วนที่วิจัยในต่างประเทศโดยใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล พบว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทุกงานวิจัย แต่งานวิจัยในประเทศไทย พบว่า มีงานวิจัยบางส่วนที่เจตนาเชิงพฤติกรรม

ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมของประเทศ
ดังนี้

วัฒนธรรมในต่างประเทศจะเป็นแบบเน้นปัจเจกชน (Individualism) ส่วนในประเทศไทยจะเป็นแบบเน้นเป็นความเป็นส่วนรวม (Collectivism) ซึ่งวัฒนธรรมแบบ Individualism หรือแบบปัจเจกบุคคล นั้นจะให้ความสำคัญแก่บุคคลมากกว่ากลุ่ม และเชื่อว่าบุคคลจะทำงานได้ดีที่สุดหากทำงานโดยลำพัง ความสำเร็จจึงเป็นความสำเร็จของบุคคล และวัฒนธรรมแบบปัจเจกบุคคลนี้จะเน้นที่การพัฒนาตนเอง คุณภาพชีวิต และรางวัล (วันชัย มีชาติ, 2548, น.287) จากลักษณะดังกล่าวของวัฒนธรรมแบบ Individualism ส่งผลให้ความตั้งใจในการทำพฤติกรรมต่างๆ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม เพราะว่า บุคคลจะพยายามทำสิ่งต่างๆ เพื่อความสำเร็จของตนเอง เพื่อการพัฒนาตนเองและเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น ถ้าตั้งใจจะทำสิ่งใด ก็จะมี ความพยายามทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ ส่งผลให้ เจตนาเชิงพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

ส่วนวัฒนธรรมแบบที่เน้นความเป็นส่วนรวม (Collectivism) จะให้ความสำคัญกับความพอใจและความสัมพันธ์ระหว่างคนโดยเห็นว่า หากบุคคลรวมกันเป็นกลุ่มหรือทำงานร่วมกัน จะทำให้สถานภาพ ผลงานตลอดจนความพอใจดีขึ้นกว่าการทำงานคนเดียว วัฒนธรรมแบบกลุ่ม จะให้ความสำคัญกับกลุ่มมากกว่าตัวบุคคล และเชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมจะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีความมั่นคงและความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่บุคคลก็จะต้องมีความจงรักภักดีต่อกลุ่มเป็นการแลกเปลี่ยน (วันชัย มีชาติ, 2548, น.287) จากลักษณะดังกล่าวของวัฒนธรรมแบบที่เน้นความเป็นส่วนรวม (Collectivism) ซึ่งมีลักษณะที่เน้นความสำเร็จของกลุ่ม นั้นจะเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลได้ นั่นคือ บุคคลที่อยู่ในวัฒนธรรมแบบนี้จะต้องทำพฤติกรรมเพื่อให้เกิดความสำเร็จของกลุ่ม ดังนั้น บุคคลอาจต้องละทิ้งความตั้งใจที่จะทำพฤติกรรมอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของกลุ่ม ส่งผลให้เจตนาเชิงพฤติกรรมของบุคคลไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคลได้สำหรับในสังคมที่มีวัฒนธรรมแบบที่เน้นความเป็นส่วนรวม (Collectivism)

สมมติฐานที่ 4 ทศนคติต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน จะมีอย่างน้อย 1 ตัวแปรในการร่วมกันทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานในช่วงเวลา 2 สัปดาห์ข้างหน้า

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สรุปได้ว่า ตัวแปรทศนคติต่อพฤติกรรมการล้างมือกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือ

สามารถร่วมกันทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานได้ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.349 ($R = 0.349$) รวมทั้ง 12.2% ของความแปรปรวนของเจตนาเชิงพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานสามารถทำนายได้จากทัศนคติต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ของพิชบายน์และไอเซ็น นั่นคือ เจตนาเชิงพฤติกรรม หรือ ความเป็นไปได้ที่บุคคลจะทำพฤติกรรมหนึ่งๆ ได้รับอิทธิพลจากตัวกำหนด 2 ตัว คือ ทัศนคติต่อพฤติกรรมกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากจะสอดคล้องกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลแล้ว ก็ยังสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น อัจฉราพร สุวรรณชวล (2529) ศึกษาเรื่องทำนายและการทำความเข้าใจ เจตนาและพฤติกรรมการให้นมบุตรของมารดาตามแนวทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อชนิดของการให้นมบุตร ร่วมกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในชนิดของการให้นมบุตร สามารถทำนายเจตนาเชิงพฤติกรรมในชนิดของการให้นมบุตรได้ ($R = .34$) และงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น คาร์ทีและคณะ (Carthy et al., 2003, p.1071-1083) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อความตั้งใจที่จะซื้อเนื้อวัวในตลาดไอร์แลนด์ (Irish market) โดยใช้ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล ซึ่งมีใจความสำคัญว่า เจตนาเชิงพฤติกรรมได้รับอิทธิพลจากปัจจัย 2 ประการ คือ ทัศนคติต่อพฤติกรรมกับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งผลการศึกษาพบว่าเป็นไปตามทฤษฎี นั่นคือ ทัศนคติและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสามารถทำนายความผันแปรของความตั้งใจในการซื้อเนื้อวัวบริโภคได้ร้อยละ 69 ($R^2 = 0.69$, $p \leq 0.01$) นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบจากค่า B (ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการ) จะพบว่าทัศนคติต่อพฤติกรรมมีบทบาทต่อเจตนาเชิงพฤติกรรมมากกว่าการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($B_1 = 0.304$, $B_2 = 0.136$) ซึ่งเหตุผลที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยคิดว่าอาจเนื่องมาจาก ทัศนคติต่อพฤติกรรมนั้นเป็นการประเมินทางบวก ทางลบของตัวเองต่อพฤติกรรมนั้น แต่การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงเป็นการรับรู้ที่ผู้ให้ค่าให้ความสำคัญต้องการให้เขาทำหรือไม่ทำพฤติกรรมมากน้อยเพียงใด ซึ่งบางครั้งเขาก็อาจไม่แน่ใจ ว่าสิ่งที่เขารับรู้ถูกต้องจริงหรือไม่ และตามความเป็นจริง ผู้ที่เขาให้ความสำคัญอาจจะคิดเช่นนั้นจริงๆหรือไม่ก็ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้ในการทำงาน

1. ผลการวิจัยพบว่า ผลคุณของความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบจากการล้างมือ (b) และการประเมินผลกระทบของการล้างมือ (e) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน ดังนั้นถ้าองค์กรต้องการให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน องค์กรควรปลูกฝังความเชื่อและการประเมินผลกระทบของการล้างมือที่ถูกต้องให้กับบุคลากร โดยการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความเชื่อในผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการล้างมือก่อนและหลังทำงานพร้อมทั้งยกตัวอย่างให้บุคลากรเห็นให้ชัดเจน เกี่ยวกับผลกระทบของการล้างมือก่อนและหลังทำงาน และการประเมินผลกระทบของการล้างมือก่อนและหลังทำงานในแบบที่ถูกต้อง ซึ่งในการอบรมให้ความรู้อาจใช้สื่อการสอนที่ดึงดูดความสนใจ เช่น วีดีโอ ที่ใช้บุคลากรในโรงพยาบาลเป็นผู้เล่นละคร หรืออาจให้ผู้เข้าอบรมแสดงบทบาทสมมติ เพราะการแสดงบทบาทสมมติจะทำให้ผู้แสดงบทบาทสมมติเปลี่ยนความเชื่อของตนโดยผ่านสถานการณ์ที่ให้แสดง นอกจากนี้ ควรมีการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อบุคลากรจะได้มีความเชื่อเกี่ยวกับผลกระทบของพฤติกรรมการล้างมือที่ถูกต้องและควรให้บุคลากรทำแบบประเมินทัศนคติต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานเป็นประจำ เพื่อองค์กรจะได้ทราบทัศนคติของบุคลากร และหาทางส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกหน่วยงานมีทัศนคติที่ดีพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานต่อไป

2. ผลการวิจัย พบว่า ผลคุณของความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิงในการล้างมือ (NB) และแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (MC) มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในพฤติกรรมการล้างมือ ดังนั้นถ้าต้องการให้บุคลากรมีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงสูงขึ้นไปก็ควรทำให้บุคลากรรับทราบถึงความเชื่อของกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมการล้างมือว่ากลุ่มอ้างอิงของเขา (เช่น หัวหน้างาน ผู้อำนวยการ) ต้องการให้เขาทำพฤติกรรมการล้างมืออย่างน้อยเพียงใด ประกอบกับ กระตุ้นให้บุคลากรมีแรงจูงใจที่จะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงด้วย โดยให้กลุ่มอ้างอิงที่มีอิทธิพลต่อบุคลากร อธิบายชี้แจง เน้นย้ำ เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานว่าเขาให้ความสำคัญและคาดหวังจะให้บุคลากรทำพฤติกรรมนี้ พร้อมทั้งให้กลุ่มอ้างอิง (เช่น หัวหน้างาน) ทำแผนพับในเรื่องขั้นตอนแนวทางการทำงานของบุคลากรแจกให้กับบุคลากรโดยให้ระบุพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานใส่ไว้ในแผนพับด้วย นอกจากนี้ให้กลุ่มอ้างอิงที่

คิดว่ามีอิทธิพลต่อบุคลากรในแต่ละแผนก ทำพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานเป็นตัวอย่างให้บุคลากรได้เห็นเป็นแบบอย่าง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการคล้อยตามในการทำพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการหาปัจจัยอื่นๆที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน เช่น นิสัยของบุคลากรหรือปัจจัยอื่นๆ มาศึกษาควบคู่กับตัวแปรในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลด้วย เพื่อจะได้ทราบปัจจัยหลักๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน
2. เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ มีการวัดพฤติกรรมหลังจากการวัดเจตนา 2 สัปดาห์ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป อาจเปลี่ยนเป็นทิ้งช่วงเวลาให้น้อยลงหรือมากขึ้นเช่น 1, 2, 3 และ 4 สัปดาห์ เพื่อจะได้นำมาผลมาเปรียบเทียบกันหรือศึกษาเปรียบเทียบกับโรงพยาบาลเอกชน
3. ควรศึกษาพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงานภายใต้ทฤษฎี 2 ทฤษฎีเพื่อเปรียบเทียบผล ได้แก่ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of reasoned action) และทฤษฎีพฤติกรรมตามการวางแผน (Theory of planned behavior) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ปรับมาจากทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล เพื่อใช้ทำนายพฤติกรรมที่อาจไม่ได้อยู่ในการควบคุมของบุคคลอย่างเต็มที่ก็ได้ เช่น ถ้าศึกษาเฉพาะทฤษฎีพฤติกรรมตามการวางแผน ก็ควรเพิ่มคำถามในแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการล้างมือก่อนและหลังทำงาน (ชุดที่ 2) อีก 1 ข้อ คือ อุปสรรคที่ทำให้ท่านไม่สามารถล้างมือก่อนและหลังทำงานทั้งในตอนเช้าและตอนบ่าย เพื่อจะได้ป้องกันปัญหาที่อาจมีตัวแปรที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคลเข้ามามีอิทธิพลทำให้บุคคลไม่สามารถทำพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเจตนาได้
4. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสังเกต (Observation Technique) ประกอบการสัมภาษณ์ จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงมากขึ้น ส่งผลให้การวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น